

Oeverzwaluwen 1994

Jan Glas

Het was een prima broedseizoen voor onze Oeverzwaluwen. Na een kleine daling van 3% in 1993 steeg het aantal broedparen in 1994 met 22% (= 315 paar) tot 1.780 bewoonde nesten. Ook landelijk was er sprake van een forse stijging. Het aantal voor 1994 wordt door Herman Leys geschat op 11.650, hiervan werden 10.113 broedparen daadwerkelijk geteld. Voor 1993 waren dit respectievelijk 9.350 en 8.040 paar.

Bijzonder leuk was de ontdekking van een kleine kolonie van drie paartjes in de oever van het Reitdiep. Hiermee zijn de Oeverzwaluwen na zeven jaar terug in onze enige natuurlijke biotoop.

Minder positieve ontwikkelingen zijn te melden uit Veendam/Woortmanslaan en Harkstede/Borgmeren. Aan de Woortmanslaan is men begonnen met het realiseren van een woonwijk aan het water, een zogenaamde kwaliteitslocatie. Gezien de afstand tussen de bouwlocatie en het gedeelte van de zuigput waar de zwaluwen broeden valt de schade hier voorlopig mee. Anders is het te Harkstede, hier geen Oeverzwaluwen maar bulldozers.

Op de onlangs gevierde jubileumavond van Natuurmonumenten zei Koos Postema: "Laat de Natuur niet verliezen maar eens winnen". Slochteren laat de Natuur verliezen.

Bijzonderheden per kolonie

Lauwersmeer

In de Lauwersmeer waren twee kolonies minder dan vorig broedseizoen. Het totaal aantal broedparen was echter aanmerkelijk groter, namelijk 876 tegen 724 in 1993.

De kolonies waren:

- 256 nesten op het militair terrein
- 346 nesten in de slootoever bij de molen
- 274 nesten in het gronddepot voor de hut

Deze laatste kolonie werd gepredeerd door een vos, er gingen 42 broedsels verloren. In het seizoen 1994 werden er geen zwaluwen waargenomen bij de slootoever voor het Ballastplaatbos.

*Tabel 1. Oeverzwaluwbroedparen in de provincie Groningen (voor gegevens vanaf 1979 zie *Grauwe Gors* 21(3), september 1993)*

Locatie	Sovon	1992	1993	1994
Den Andel-Rixona	3-53-3	1	0	?
Lauwersmeer	6-17-1	814	724	876
Opende-Strandheem	11-16-2	21	52	21
Harkstede-roeibaan	7-45-3	75	10	4
Harkstede-Borgmeren	7-45-4	81	155	27
Zuidbroek-Botjes zandgat	7-57-2	203	303	507
Midwolderplas	8-51-2	0	10	0
Winschoten-Ulsda	8-53-3	1	0	0
grens Friesland	11-16-4	74	56	?
Nuis/Marum-Dijkzand	11-18-1	2	1	?
Veendam-Woortmanslaan	12-27-4	63	60	127
Nieuwe Pekela-Heeresmeer	13-21-3	0	16	2
Stadskanaal-snelweg	13-41-1	152	54	0
Sellingerbeetse	13-52-4	7	24	117
Stadskanaal-2 provincien	12-48-2	?	12*	28
Oterdum	8-21-4	0	2*	0
Winschoterzijl	13-12-2	0	0	10
Beersterplas	8-52-4	0	0	10
Borgercompagnie	12-16-2	0	?	48
Reitdiep	7-21-2	0	0	3
		1494	1479	1780

* nagekomen

Opende - Strandheem en grens Friesland

Bij de zuigput van Strandheem zaten dit jaar weer 2 kleine kolonies van samen 21 broedpaartjes. De nesten zaten steeds in zwarte grond net boven de geelzand/leemlaag. Door een misverstand zijn er helaas geen gegevens van de broedplaats aan de grens met Friesland. Heeft iemand hier misschien nog aantekeningen van?

Bij Strandheem werd een nest met eieren van de Kleine Plevier gevonden.

Harkstede - Borgmeren en roeibaan

Bij de zandzuigput waren maar 2 kleine kolonies in een laag oeverstrookje langs het water. De gronddepots op het WEB-terrein waren dit broedseizoen jammer genoeg niet beschikbaar. Bij de roeibaan waren wel enkele kleine geschikte plaatsen, hier werd geen gebruik van gemaakt.

Bij de Scharmerplas (een onderdeel van de Borgmeren) is een recreatiepark gerealiseerd, waardoor een groot gedeelte van dit natuurgebied vernield is. Deze plas had een belangrijke schakel in de Ecologische Hoofdstructuur moeten worden. Ondanks protesten van verschillende natuurorganisaties is het bestemmingsplan aangepast. Met de aanwezige natuurwaarden is op geen enkele wijze rekening gehouden, ondanks vele toezeggingen van de gemeente. Zo is alle bestaande beplanting met bulldozers weggeschoven en is de oever vernield door middel van een hardhouten beschoeiing. Dit gedeelte van de Borgmeren had een uitwijkplaats moeten worden voor de daar al jaren voorkomende Oeverzwaluwen. Ook voor een populatie **zandhagedissen** moet het ergste worden gevreesd.

Het uitbrengen van alsmaar nieuwe Rode Lijsten heeft op deze manier weinig zin. Als Slochteren en de projectontwikkelaar zich aan de verschillende afspraken hadden gehouden zag het geheel er nu een stuk aantrekkelijker uit, zowel voor de recreant als voor de steeds maar weer in de verdrukking komende stukjes natuur.

Zuidbroek Botjes-zandgat

Botjes-zandgat herbergde een record aantal Oeverzwaluwen, namelijk 507 broedparen tegen 303 in 1993. Omdat de hoge steile oever direct overgaat in zeer diep water was de verstoring weer minimaal. Willem Hesseling maakte met de nieuwe eigenaar van de zandwinplas goede afspraken. Hierdoor werd vermeden dat een 4WD wedstrijd over het broedterrein liep. Botjes-zandgat is al jaren een van de grootste kolonies (zonder kunstgrepen) in ons land.

Veendam - Woortmanslaan

De Oeverzwaluwen broedden in 1994 op drie plaatsen met respectievelijk 28, 13 en 86 bewoonde nesten.

Aan de noordkant van de plas is men druk doende met de aanleg van een nieuwe woonwijk, het plan Langebosch. Door de uitgestrektheid van het gebied zijn er nog volop mogelijkheden om leuke vogelwaarnemingen te doen.

Nieuwe Pekela - Heeresmeer

Herhaalde oproep: is er voor dit gebied misschien een liefhebber die er een paar keer in het broedseizoen wil gaan kijken? Het gebied is soms ook aantrekkelijk voor pleviertjes.

Sellingerbeetse

Sellingerbeetse was dit seizoen weer de moeite waard. Er waren vijf broedplaatsen met resp. 25, 46, 8, 6 en 32 bewoonde nesten.

Stadskanaal - Twee Provinciën

Deze kolonie was gevestigd in een slootoever op het terrein van de aardappelmeelfabriek.

Winschoterzijl

Nesten zijn hier niet gevonden. Broedpaarjes zijn geschat naar het aantal rondvliegende zwaluwen op het terrein.

Beersterplas

Ook dit aantal is geschat, de nesten zaten weer op de oude plaats in de uitstekende zandpunt aan de noordkant van de plas.

Borgercompagnie - Sappemeer

Twee kolonies van samen 48 broedpaartjes op een tot nu toe voor mij onbekende locatie, namelijk in zanddepots in de buurt van het nieuwe Adriaan Tripbos.

Volgens de boswachter van Staatsbosbeheer bleven de depots liggen tot na het broedseizoen. Daarna zou een depot definitief worden ingericht als broedwand voor Oeverzwaluwen. Dit is inmiddels gerealiseerd.

Reitdiep

Sinds zeven jaar weer eens nestelende Oeverzwaluwen langs het Reitdiep en wel ten noordwesten van Oldehove in een afslagrand op de zuidoever. Hoewel het aantal niet erg groot is - 3 paartjes - is de locatie de enige originele broedplaats van onze Provincie. De waarneming werd gedaan vanaf een schip door Riki Messie.

Oproep

Voor broedgegevens en/of bijzonderheden van broedseizoen 1995 houd ik mij weer van harte aanbevelen.

Dankwoord

De volgende mensen en organisaties hebben gegevens verstrekt en/of beschermende maatregelen getroffen: Gerrit Altena, Nico Beemster, Willem Hesseling, Henk Hut, Emo Klunder, Ben Koks, Sietse Krab, Jan Willems, Nico de Vries, Van der Wal, Riki Messie, Marnix Jonker, Ernst Oosterveld, het Ministerie van Defensie, Staatsbosbeheer, WEB en IVN Hoogezand-Sappemeer.

*Jan Glas. Kappersshuttenweg 11
9627 TD Hellum. Tel. 05983-1846*